

Балабан Ісаяя (р. народ. невід. - між 22.06.1619 і 9.05.1620)

світське ім'я Іван, іноді Іоан - Іона. Церковний та культурний діяч, племінник Львівського єпископа Гедеона Балабана. Згідно з королівським привілеєм від 5 квіт. 1595 мав посади посаду дяка. Перед липнем 1597 став унівським архімандритом. Надаючи Б.І. посаду дерманського ігумена (15.02.1608), *В.-К.К. кн. Острозький* називає його архімандритом унівським та нареченим єпископом львівським. Справуючи в Дермані, Б.І. і надалі називається унівським архімандритом, а також "строителем" інших монастирів *К. Острозького*. Ще при призначенні в Дерманський монастир Б.І. був екзархом (вищий управитель церковними справами на якійсь території) константинопольського патріар-

Бібліотека Острозької Академії

першим фундатором б-ки ОА був князь *В.-К. Острозький*. У комплектуванні б-ки брали участь викладачі академії і ті, що працювали в друкарні. В Острозі була створена велика на той час (кінець XVI - поч. XVII ст.) за кількістю і наукова за змістом б-ка. Вона налічувала понад 3 тисячі книжкових одиниць. Значна кількість книжок завозилась до Острога запрошеними викладачами. З Близького Сходу надходила богословська літ-ра грецького походження, а з західних країн - твори з вільних наук. Велику частину цієї книгозбірні склали рукописні твори. Більшість книжок б-ки видані латинською мовою в XVI-XVII ст.. Б-ка була укомплектована науковими творами, художньою літ-рою та підручниками. В колекції були праці з питань медицини, математики, астрономії, природознавства, філософії, історії, мистецт-

ха. Перебування Б.І. в Дермані (з 1606) збіглося з періодом припинення діяльності тут культурно-освітнього центру. Після 2.04.1616 свідчення про Б.І. як дерманського архімандрита відсутні. На думку *Я.Ісасвича*, Б.І. в останні роки існування Острозької друкарні керував редакційними роботами *Д.Наливайка* і Кипріяна. У 1611 Б.І. підготував переклад "Слова про ересі" Федора Авукара, який так і не був опублікований. У рукописі є вірш на герб князів Острозьких і залишено місце для його зображення (за іншими даними, твір перекладено якимось студентом). Переклад містить присвяту Б.І.

Лит.: Исаевич Я.Д. Острожская типография и ее роль в межславянских культурных связях (послефедоровский период) // ФЧ 1978.- М., 1981.- С. 34-46; Мыцько И.З. Дерманский культурно-просветительный центр и его участие в идеологической борьбе на Украине (70-е годы XVI в. - 30-е годы XVII в.) // ФЧ 1978.- М., 1981.- С. 47-56.

ва, політики, богослов'я. Серед них - твори авторів Античного світу, Середньовіччя та епохи Відродження. До нашого часу збереглася "Логіка" Арістотеля (Ліон, 1584), "Праці" Цицерона (Венеція, 1583.- Т.6) та ін. У б-ці знайдено філософський трактат видатного поета-гуманіста епохи Відродження Ф.Петрарки під назвою "Про засоби проти всякої фортуни" (Ліон, 1585). Зберігся альбом "Історія рослин" (Базель, 1542), складений ботаніком Фуксом та ін. Це засвідчує високий рівень освіти, яку одержували вихованці ОА. Після смерті *В.-К.К. кн. Острозького* (1608) син його *Януш* не приділяв належної уваги академії, і вона стала занепадати. У 1620 власницею м. Острога стала донька *Олександра кн. Острозького Анна-Алоїза Ходкевич*. Наслідком її заходів було закриття ОА. У 1624 *Анна-Алоїза Ходкевич* відкрила в Острозі *Єзуїтський колегіум*, куди передала б-ку Академії. У 1795 Волинь